

Ks. Krzysztof Czermak

Wydział Teologiczny PAT, Tarnów

UNIWERSALIZM ANIMACJI I WSPÓŁPRACY MISYJNEJ W KOŚCIELE TARNOWSKIM U PROGU NOWEGO TYSIĄCLECIA

Przełom drugiego i trzeciego tysiąclecia z inspiracji Jana Pawła II jest dla Kościoła okazją a nawet potrzebą do zrobienia rachunku sumienia¹ także w dziedzinie zaangażowania misyjnego, ale również popatrzenia z nadzieją w przyszłość i dostrzeżenia „świt nowej epoki misyjnej” uwarunkowanej jednak potrzebą wielkoduszności i świętości.² Jest więc okazją – jak to deklaruje Kościół w Polsce – do podjęcia jeszcze większej odpowiedzialności za głoszenie Ewangelii aż po krańce ziemi.³ Te dwie postawy nawiązujące do przeszłości i przyszłości nie wykluczają miejsca dla innej, która próbuje określić stan aktualny misyjnego zaangażowania. Możemy ją odnieść do Kościoła lokalnego, którym w tym przypadku jest Kościół w Polsce, ale również do Kościoła partykularnego, którym jest diecezja.

Niniejszy artykuł jest próbą przedstawienia misyjności Kościoła tarnowskiego u progu trzeciego tysiąclecia w perspektywie uniwersalnego wymiaru animacji i formacji misyjnej dokonujących się na poziomie duszpasterstwa parafialnego czy jego struktur diecezjalnych.⁴ Próba ukazania „dzisiaj” diecezji tarnowskiej jako podmiotu uniwersalnego zaangażowania, musi oczywiście znaleźć odniesienie do jego początków, które często wskazują na to, iż sytuacja obecna jest nie tylko nawiązaniem do dobrych tradycji, ale też stanem, który nie dorównuje temu sprzed dziesiątek lat. Zauważalny zaś rozwój jest funkcją

¹ Por. TMA 33.

² Por. RMis 92.

³ Por. II P o l s k i S y n o d P l e n a r n y, *Misyjny adwent nowego tysiąclecia*, 2.

⁴ Perspektywa partykularna zaangażowania misyjnego Kościoła tarnowskiego czyli posyłanie diecezjalnych misjonarzy na różne kontynenty i współpraca misyjna w ramach Diecezjalnego Działu Misyjnego (DDM) zostały przedstawione w specjalnych artykułach.

Zob. K..C z e r m a k., *XXV-lecie pracy misyjnej księży z diecezji tarnowskiej*, TST XVII (1998), s. 131-133; t e n ż e, *Zaangażowanie misyjne Kościoła tarnowskiego i jego teologiczne podstawy*, TST XVIII/2 (1999)2, s. 285-300.

rozwoju świadomości, którą rozbudziło w Kościele nauczanie soborowe i dokumenty papieskie. Można by się tylko zastanawiać, czy jest on proporcjonalny do ilości tekstu i głębokości uzasadnień, jakimi Kościół powszechny, a więc i tarnowski, dysponuje.

I. TERMINOLOGIA

Określenia „współpraca” czy „animacja” misyjna weszły na stałe do języka misjologicznego i duszpasterstwa w ramach wspólnot chrześcijańskich. Są to pojęcia bardzo bliskie, dla niektórych prawie jednoznaczne. Choć tej jednoznaczności możemy dopatrzeć się w podmiocie, to jednak przedmiot ich ostatecznego działania nie jest całkowicie tożsamy.

Sobór Watykański II w dekrecie misyjnym *Ad gentes*, jak i encyklika *Redemptoris missio* poświęcają specjalny rozdział współpracy misyjnej. Znaczenie terminu współpraca misyjna wyraża się w odpowiedzialności za „podjęcie swojej części w dziele misyjnym wśród narodów”.⁵ „Animacja” misyjna jest terminem młodszym od „współpracy” i polega na przedsięwzięciu duszpasterskim, które ma na celu budzenie ducha misyjnego wśród osób, instytucji i wspólnot chrześcijańskich, którymi są diecezja, parafia czy istniejące w niej grupy.⁶ Animacja misyjna więc ma za zadanie pomóc osobom, wspólnotom i instytucjom otworzyć się na wymiar misyjny życia Kościoła, który to wymiar tworzy integralną część jego posłannictwa. Jest więc skierowana na podmiot Kościoła lokalnego. Współpraca misyjna zaś oznacza pomoc Kościoła lokalnego lub składających się nań wspólnot Kościołowi znajdującemu się w stanie misji *ad gentes*. Stąd więc wynika różność przedmiotu animacji i współpracy misyjnej.

II. W KIERUNKU TEOLOGII WSPÓŁPRACY I ANIMACJI

Współpraca misyjna w samej etymologii słowa wskazuje na pracę wspólną, której z natury rzeczy potrzebna jest dobra organizacja. Istnieją w tym celu odpowiednie instytucje tej współpracy. Organem centralnym jest Kongregacja Ewangelizacji Narodów. Pod jej kierunkiem działa wiele kościelnych instytucji, które „stanowią wyraz różnorodnych form obecności Ducha Świętego, umacniającego Kościół od wewnątrz, aby mógł prowadzić dzieło ewangelizacji całej ludzkości”.⁷ W skali krajowej podobną rolę spełnia Konferencja Episko-

⁵ DM 35.

⁶ Por. *Animazione missionaria*, w: *Dizionario di missiologia*, EDB: Bologna 1993, s. 27.

⁷ *Cooperatio missionalis. Instrukcja Kongregacji Ewangelizacji Narodów o współpracy misyjnej*, Warszawa: Papieskie Dzieła Misyjne 1999, 3, s. 13.

patu ze swoją Komisją Misyjną, a w skali diecezjalnej – biskup. Głównym narzędziem współpracy wymienionych instytucji Kościoła powszechnego i lokalnego są Papieskie Dzieła Misyjne (PDM).

Odpowiednia organizacja współpracy misyjnej musi być naznaczona głębią komunii kościelnej, która znajduje swe uzasadnienie w teologii trynitarniej. We współpracy misyjnej nie chodzi bowiem o utworzenie siatki aktywnych działaczy organizujących pomoc misjom. Ta współpraca musi się odznaczać przede wszystkim dojrzałością wiary, a więc ma być zakorzeniona w głębokiej odnowie wewnętrznej i przeżywana w wymiarze osobistego zjednoczenia z Chrystusem.⁸

I tu właśnie pojawia się problem właściwego przeżywania współpracy jako prawa i obowiązku, współpracy, która byłaby owocem animacji misyjnej. Cele animacji są różne. Zmierza ona między innymi do stworzenia świadomości i mentalności misyjnej poprzez formację, która stanowi element doktrynalny animacji; budzi współpracę duchową i promuje powołania *ad gentes*; przekonuje do materialnego wspierania misji, które nie jest daniem z tego co zbywa, ale nosi znamię daru wiary polegającym na dzieleniu się (zwłaszcza w ramach PDM) swoim ubóstwem. Tak więc zadaniem animacji misyjnej jest praca zmierzająca do tego, aby Kościół lokalny, partykularny czy wspólnoty kościelne stawały się – według ich natury – misyjnymi, czyli przyjęły odpowiedzialność za głoszenie Chrystusa tym, którzy Go nie znają, albo znają niewystarczająco. Nie jest to zadanie łatwe. Animacja zanim stanie się współpracą potrzebuje często radykalnych nawróceń. Aby otworzyć się na Kościół uniwersalny przy jednocześnie ewidentnych potrzebach duchowych, osobowych i materialnych Kościoła lokalnego wymagane jest nowe wartościowanie umysłu i nowa wrażliwość serca. „Potrzeba radykalnego nawrócenia mentalności, by stać się misjonarzem, a dotyczy to zarówno osób, jak i wspólnot. Pan wzywa nas zawsze do wyjścia z samych siebie, do dzielenia się dobrami, jakie posiadamy, począwszy od dobra najcenniejszego, jakim jest wiara. W świetle tego imperatywu misyjnego winno się oceniać wartość instytucji, ruchów, parafii i dzieł apostolskich Kościoła. Jedyne stając się misyjną, wspólnota chrześcijańska będzie mogła przewyciężyć podziały i wewnętrzne napięcia oraz odnaleźć swą jedność i żywotność wiary”.⁹

Tak więc pojęcia współpracy i animacji misyjnej nie sprowadzają się do czystej organizacji i nadzoru funkcjonowania struktur. Są one częścią życia Kościoła, a więc życia ludzi, którzy świadomi swego odkupienia, nie mogą być spokojni, gdy myślą o milionach ich braci i siostr, za których Chrystus przelał

⁸ Por. RMis 77.

⁹ Tamże 49.

tę samą krew, a którzy nie są tego świadomi.¹⁰ U ich podstaw i w ich treści znajduje się wielka eklezjologia, która przypomina o naturze misyjnej Kościoła, o komunii, której Kościół ma być domem i szkołą¹¹ i o duchowości misyjnej, której zasadniczym rysem jest wewnętrzne zjednoczenie z Chrystusem.¹²

III. ANIMACJA W KIERUNKU WSPÓŁPRACY

W animacji misyjnej w diecezji tarnowskiej na przełomie tysiącleci dostrzec można elementy formacyjno-doktrynalny i pastoralny. Chodzi o to, aby ci, których nazywamy animatorami misyjnymi, swoją pracę animacyjną urzeczywistniali na bazie wiedzy niezbędnej dla kompetentnego prowadzenia grup czy organizowania przedsięwzięć, które w duszpasterstwie w następstwie odpowiedniej formacji stają się równocześnie animacją i współpracą. Pozostajemy oczywiście w perspektywie uniwersalizmu, który należy do natury PDM.

1. Dni Formacji Misyjnej

Od początku lat osiemdziesiątych w diecezjalnym Domu Rekolekcyjnym w Ciężkowicach¹³ zaczęły być organizowane co roku sesje formacyjne zwane Diecezjalnymi Dniami Misyjnymi, które miały na celu animację misyjną, w tym upowszechnienie PDM. W połowie lat dziewięćdziesiątych odbywały się one w trzech seriach¹⁴ a ich myśl przewodnia prowadziła do uniwersalnej współpracy w ramach tychże Dzieł. Sesje, na które byli zapraszani przede wszystkim członkowie Róż Różańcowych, poświęcały szczególną uwagę Papieskiemu Dziełu Rozkrzewiania Wiary (PDRW). Spośród ich uczestników wyłaniali się przyszli animatorzy grup PDRW, które były zakładane w ramach piętnastek różańcowych. W ten sposób zaczęło w diecezji przybywać parafii, które włączały się w uniwersalną współpracę w Kościele używając różańca jako jej narzędzia. Z chwilą powstania diecezjalnego Domu Formacji Misyjnej¹⁵ organizowane dotychczas Diecezjalne Dni Misyjne przekształciły się w Dni Formacji Misyjnej odbywane regularnie w ciągu roku dla różnego

¹⁰ Por. RMis 86.

¹¹ Por. NMI 43.

¹² Por. RMis 88.

¹³ Pierwsze Dni odbyły się w 1981 roku. W dniach od 27 do 31 sierpnia 1983 roku odbyły się nawet Ogólnopolskie Dni Misyjne. Zob. Głosie Ewangelii 3(1983), s. 46-49.

¹⁴ Obejmowały one rocznie liczbę ok. 200-250 osób.

¹⁵ Został on poświęcony przez bp. Wiktora Skworca i oddany do użytku w dniu 3 maja 1998 roku. Do dnia dzisiejszego jest jedynym tego typu domem w Polsce. W dniu 29 czerwca 2000 roku otrzymał imię ks. Jana Czuby – męczennika w Rep. Konga, kapłana diecezji tarnowskiej.

rodzaju grup¹⁶ ze szczególnym uwzględnieniem Róż Żywego Różańca.¹⁷ Do uczestnictwa w formacji Róż Różańcowych i nie tylko, zapraszał w swoim Liście pasterskim bp Wiktor Skworc.¹⁸ Jest też w jego zwyczaju zwracać się do każdego dziekana w diecezji, aby w ramach dekanatu zapewnił udział przedstawicieli Róż Różańcowych w dniach formacji misyjnej. Program formacyjny tych dni jest ściśle związany z PDM i ich uniwersalną naturą. Świadomość związku Róż Różańcowych z PDRW poprzez ich wspólną założycielkę Paulinę Jaricot jest głównym celem i zarazem efektem spotkań formacyjnych dla Róż. Przedstawiciele różnych innych grup, ruchów i stowarzyszeń mają okazję do uświadomienia sobie miejsca w Kościele, który z natury jest misyjny i podjęcia uniwersalnej współpracy w ramach PDM.¹⁹

2. Misyjne Wakacje z Bogiem

Od lata 1997 roku formą szczególnie cenną w animacji i formacji misyjnej są 12. dniowe w lecie i 4. dniowe w zimie turnusy Misyjnych Wakacji z Bogiem dla dzieci i młodzieży.²⁰ Ta animacja, która staje się formacją, jest ściśle związana z Papieskim Dziełem św. Piotra Apostoła (PDPA) i Papieskim Dziełem Misyjnym Dzieci (PDMD). Rokrocznie korzysta z niej ponad 500 osób.²¹ Grupy prowadzone są przez kwalifikowanych formatorów, absolwentów Szkoły Animacji Misyjnej (SAM). Program formacyjny składa się przede wszystkim z Eucharystii, której wymiar misyjny jest szczególnie podkreślany w liturgii, z rozwijanego codziennie tematu dnia, zapoznawania się z sylwetką osoby, która zwłaszcza w wymiarze misyjnym swego życia dała świadectwo wiary w Chrystusa, lektury prasy misyjnej, oglądania filmów o podobnej tematyce i spotkań z misjonarzami. Program dla dzieci przewiduje trzy stopnie: *jestem chrześcijaninem, chcę być pomocnikiem misjonarzy, jestem pomocnikiem misjonarzy*. Na zakończenie pierwszego stopnia dzieci włączane

¹⁶ Swoją formację misyjną odbyli tu członkowie rad parafialnych, Akcji Katolickiej, Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców, Stowarzyszenia Rodzin Katolickich, Rycerstwa Niepokalanej, Odnowy w Duchu Świętym oraz dzieci z DSM. Co roku też organizowane są sesje formacyjne dla siostr zakonnych (w latach 1998-2001 wzięły w nich udział 143 siostry) i spotkania dekanalnych referentów misyjnych.

¹⁷ W 2000 roku formację misyjną przeszło 362, a w 2001 roku 384 członkiń i członków Róż Żywego Różańca.

¹⁸ Por. *List pasterski Biskupa Tarnowskiego na uroczystość Objawienia Pańskiego 1999 r.*

¹⁹ Por. *II Polski Synod Plenarny*, jw., 67.

²⁰ Podczas wakacji w latach 1997-2001 odbywały się one przede wszystkim w Czchowie, ale również Ciężkowicach, Krynicy i Wysowej.

²¹ Np. W lecie 2001r. skorzystało z nich 272 dzieci i 123 osoby w wieku gimnazjalnym i licealnym, a w zimie 2002 r. 92 dzieci i 46 młodzieży.

są w szeregi PDMD. Dla młodzieży przewidziane są dwa stopnie, które kwalifikują do uczestniczenia w SAM.

3. Szkoła Animacji Misyjnej

Po przywróceniu w 1989 roku statusu prawnego PDM, ich działalność i rozwój potrzebowały pewnej linii działania, która w poszczególnych Kościołach partykularnych byłaby przeniknięta duchem uniwersalizmu zarówno w dziele animacji, jak i współpracy misyjnej. W tym celu centrala PDM w Warszawie zorganizowała²² po raz pierwszy Szkołę Animatorów Misyjnych (SAM) przeprowadzoną w dwóch częściach. Miała ona stać się wzorem dla formacji misyjnej duchowieństwa, osób konsekrowanych i świeckich w poszczególnych diecezjach.²³ Stąd też w diecezji tarnowskiej już w 1998 roku została zorganizowana pierwsza SAM przyjmując nieco zmodyfikowaną nazwę Szkoły Animacji Misyjnej.²⁴ Obie części SAM w diecezji tarnowskiej odbywały się regularnie w diecezjalnym Domu Formacji Misyjnej w Czchowie goszcząc uczestników²⁵ nie tylko z tarnowskiej diecezji.²⁶

²² Głównym organizatorem SAM, która miała miejsce w Skorzeszycach był ks. Antoni Kmiecik dyrektor PDM w Polsce w latach 1995-2000, kapłan diecezji tarnowskiej. Wcześniej wziął on udział w 1996 roku w SAM w Republice Dominikanie, który zainspirował go do przeniesienia pomysłu i programu Szkoły na grunt Kościoła w Polsce. Druga część SAM miała miejsce w 1999 roku i wzorowana była na programie SAM odbytej w Kolumbii w 1997 roku. W obu ogólnopolskich spotkaniach wzięła udział ekipa z tarnowskiej diecezji, w skład której wchodził dwaj księża (dyrektor diecezjalny PDM i animator diecezjalny PDPA), dwie siostry (animator diecezjalny PDMD i katechetka) i dwie osoby świeckie animatorki z parafii.

²³ Ze względu na trudności w poprawnym realizowaniu planu SAM w różnych diecezjach, zarys programu został przypomniany w biuletynie Papieskiej Unii Misyjnej przez ks. J a n a P i o t r o w s k i e g o dyrektora PDM w Polsce od roku 2000, również kapłana diecezji tarnowskiej. Zob. *Szkoła Animatorów Misyjnych*, Światło Narodów XXI (2001)II, s. 44-53.

²⁴ Nie istotna zmiana nazwy została dokonana dla uwypuklenia celu przydatności Szkoły nie tylko dla aktualnych czy przyszłych animatorów *sensu stricto*, ale – ze względu na uniwersalność PDM, które omawia SAM – dla wszystkich, którzy zaangażowani są w duszpasterstwie i katechezie.

²⁵ Od lipca 1998 roku do marca 2002 roku z SAM skorzystało 326 absolwentów: 80 księży, diakonów i kleryków, 67 siostr zakonnych, 179 dorosłych osób świeckich (katecheci, nauczyciele i młodzież szkolna). Obie części SAM ukończyło 31 osób. Zob. *Księga Dom Formacji Misyjnej*, Czchów-Kozieniec, T. I.

²⁶ Od lipca 1998 roku do marca 2002 roku w SAM wzięło udział 51 uczestników spoza diecezji tarnowskiej, reprezentujących 19 innych diecezji w Polsce i za granicą: 43 siostry, 1 diakon, 2 kleryków, 5 osób świeckich. W tej liczbie były trzy siostry pochodzące z Italii, Portugalii i Indii.

Tygodniowy program SAM obejmuje wykłady i warsztaty z zakresu teologii misji, duchowości misyjnej, metodologii i współpracy misyjnej w ramach PDM.²⁷

SAM ma na celu przygotowanie kompetentnych formatorów dla wspólnot parafialnych, a jednocześnie animatorów grup PDM, a zwłaszcza Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci (PDMD). Cały bowiem profil Szkoły ukierunkowany jest na współpracę w ramach PDM ze specjalnym uwzględnieniem PDMD. Kompetencja ta polega na ugruntowaniu w sobie świadomości i duchowości misyjnej, a także nabyciu pewnej wiedzy, które w środowiskach parafialnych inspirują do animacji i przewodzą współpracy misyjnej. Szczególnym owocem SAM jest animacja misyjna dzieci w szkołach i grupach parafialnych, a jako jej następstwo uniwersalna współpraca misyjna.

Można więc stwierdzić, że szczególnie ta forma animacji na szczeblu diecezjalnym przybiera postać formacji czyli procesu edukacji tych, którzy pragną formować i animować w duchu uniwersalizmu kościelnego wspólnoty, w których żyją.

Animacja przyjmuje jednak również wymiar duszpasterski, który urzeczywistnia się w ogólnodiecezjalnych spotkaniach misyjnych.

4. Ogólnodiecezjalne spotkania misyjne

Koniec ubiegłego i początek nowego stulecia naznaczony był licznymi spotkaniami, które stawały się formą animacji wśród dorosłych i dzieci, a także w pewnej mierze wśród dorosłych. Przybrały one formę spotkań wyjątkowych (kongresy) czy też corocznych (spotkania kolędników misyjnych).

a) I Diecezjalny Kongres Misyjny

Szczególną okazją do animacji misyjnej stał się I Diecezjalny Kongres Misyjny, który miał miejsce w czerwcu 1994 roku. Zapowiedziany on został Listem pasterskim przez ówczesnego biskupa tarnowskiego Józefa Życińskiego, w którym znajdujemy *passus* o potrzebie misyjnego zaangażowania w perspektywie uniwersalizmu Papieskich Dzieł Misyjnych (PDM).²⁸ Kongres uroczyście rozpoczęty przez Pasterza diecezji w dniu 11 czerwca odbył się w 9 stacjach kongresowych poszerzonych o dwa specjalne spotkania dla dzieci

²⁷ Por. J. Piotrowski, jw.

²⁸ Był to pierwszy list biskupa diecezjalnego w Polsce o misjach. Zob. *List pasterski Biskupa Tarnowskiego na Diecezjalny Kongres Misyjny – 12 czerwca 1994 r.*, *Currenda* 144 (1994)3, s. 334-338.

i dwa dla młodzieży.²⁹ W ramach Kongresu odbyły się również trzy serie spotkań dla Róż Różańcowych w ramach Diecezjalnych Dni Misyjnych '1994 w Domu Rekolekcyjnym w Ciężkowicach. Pierwszym z dwóch głównych celów Kongresu było wprowadzenie PDM w struktury parafialne.³⁰ Jasny rys misyjnego zaangażowania w uniwersalną współpracę w ramach PDM zaczął przybierać konkretną postać we wspólnotach parafialnych, zwłaszcza przez powstawanie grup PDRW w Różach Różańcowych i grup PDMD. Innym owocem kongresowych dni było utworzenie drogi do animacji misyjnej organowi prasowemu PDRW – „Papieskim Intencjom Misyjnym”, które od roku 1997 przyjęły nazwę „Misje Dzisiaj”.³¹

b) I Kongres Misyjny Dzieci

Szczególnie ważne chwile animacji misyjnej przeżywała diecezja tarnowska w dniach 25-26 maja 1996 roku. Był to czas I Kongresu Misyjnego Dzieci w diecezji stanowiącego po raz pierwszy w jej historii tak liczne spotkanie najmłodszych chrześcijan. Kongres miał dwa etapy w Tarnowie i Nowym Sączu odpowiadające następującym po sobie datom. Był to czas wszczepiania w najmłodszych chrześcijan ducha uniwersalizmu związanego z Papieskim Dziełem Misyjnym Dzieci (PDMD). Ten duch wyrażony został już w Słowie-zaproszeniu Biskupa Tarnowskiego na spotkanie kongresowe. Znajdujemy tam apel skierowany do katechetów, aby we wszystkich parafiach powstawały grupy PDMD.³² Sam program kongresowy był formą animacji misyjnej widocznej w liturgii i w spotkaniach z misjonarzami. I Kongres dla dzieci, podobnie jak Kongres dla dorosłych z 1994 roku stał się również przyczyną wzrostu zainteresowania prasą misyjną. Specjalne z okazji Kongresu „tarnowskie” wydanie ogólnopolskiego dwumiesięcznika „Świat Misyjny” miało zapewne swój wkład w to, że obecnie periodyk ten animuje ponad pięciotysięczną rzeszę dzieci w diecezji tarnowskiej.³³ Kongres ten, choć bardziej zamykał niż otwierał nowe tysiąclecie, to jednak – jak to dzieci śpie-

²⁹ Zob. *Kalendarium misyjne diecezji tarnowskiej*, Głosie Ewangelii XI(1994)3, s. 54.

³⁰ Por. Czermak., *Prelekcja wygłoszona na I Kongresie Misyjnym Diecezji Tarnowskiej w czerwcu '94*, Głosie Ewangelii XI (1994)3, s.7-10.

³¹ Od 1995 roku pismo to ukazuje się z wkładką tarnowską. Na początku roku 2002 w diecezji tarnowskiej było kolportowane 2700 egzemplarzy tego dwumiesięcznika, co stanowi ponad 22% kolportażu w całej Polsce.

³² Por. *Słowo Biskupa Tarnowskiego zapraszające do udziału w I Diecezjalnym Kongresie Misyjnym Dzieci*, Currenda 146 1996)2, s. 169.

³³ Na początku 2002 roku diecezja tarnowska rozprowadzała 5100 egzemplarzy tego pisma, co stanowiło ponad 30% kolportażu ogólnopolskiego.

wały w hymnie – był „nową misyjną drogą” prowadzącą w trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa.

c) Kolędnicy i misje

Kiedy w okresie Bożego Narodzenia w 1993 roku centrala Papieskich Dzieł Misyjnych zaproponowała nową formę animacji i współpracy misyjnej wyrażającą się w przedsięwzięciu „kolędników misyjnych”, diecezja tarnowska od razu w nią się włączyła. Wobec rozrastania się³⁴ tej formy animacji i przyjmowania przez nią wymiaru duszpasterskiego, zaczęły być organizowane coroczne ogólnodiecezjalne spotkania kolędników misyjnych.³⁵ Spotkania te są szczególną okazją do animacji w ramach Dzieła Misyjnego Dzieci. Licznie zebrani członkowie kolędniczych grup³⁶ są animowani duchem uniwersalizmu w liturgii, mają okazję dowiedzieć się o specyfice PDMD, a także są zachęceni przez swego Biskupa do włączenia się w działalność tego Dzieła.³⁷

d) Żywy Różaniec dla misji

Rok 2001 był szczególną okazją do wspólnego świętowania dla Róż Żywego Różańca. Wyznaczył on bowiem 175. rocznicę ich założenia przez Paulinę Jaricot, która równocześnie stoi u początków Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Włączanie się Róż we współpracę misyjną³⁸ ma więc w tym fakcie jeszcze mocniejszą podstawę. Okazja do wspólnego świętowania jubileuszu zgromadziła wiele członkiń i członków Róż Żywego Różańca diecezji tarnowskiej na pierwszym w historii diecezji ich spotkaniu.³⁹ Było ono czasem animacji misyjnej oplecionej wokół idei PDRW, a więc rozbudzenia

³⁴ W 1993 roku zaczynało 10 parafii w diecezji, w 1996 było ich już 65, w 1997r. – 93, w 1998r. – 139 (około 520 grup kolędniczych), w 1999 r. – 162 (4915 dzieci w 865 grupach), w 2000 r. – 208 (6828 dzieci w 1209 grupach), a w roku 2001 w ponad 250 parafiach ponad 7000 dzieci kolędowało w ponad 1300 grupach.

³⁵ Pierwsze odbyło się w 1999 roku w par. św. Małgorzaty w Nowym Sączu, drugie w tarnowskiej katedrze, trzecie w par. św. Mikołaja w Bochni i czwarte w par. Mił. Bożego w Dębicy.

³⁶ Do Tarnowa przybyło ponad 800, do Bochni ponad 1800, a do Dębicy ponad 1600 dzieci.

³⁷ Por. Kozdrój K., *Amolenge ti lege. IV spotkanie kolędników misyjnych diecezji tarnowskiej*, Głóście Ewangelii XIX(2002)1, s. 60.

³⁸ Ta współpraca oprócz uniwersalnego przyjmuje, uzasadniony eklezjologicznie, również wymiar partykularny. Róże Różańcowe tworzące grupy PDRW włączają się jednocześnie w działalność PDM.

³⁹ Spotkanie odbyło się w Czchowie w dniu 27 października 2001 r. na zakończenie Tygodnia Misyjnego, w trzecią rocznicę męczeńskiej śmierci ks. Jana Czuby. W spotkaniu wzięło udział ponad 700 osób z 56 parafii, które odpowiedziały na zaproszenie Biskupa Tarnowskiego.

i potwierdzenia ducha uniwersalizmu i solidarności z papieską posługą na rzecz misji. Na program animacyjny składało się również przybliżenie postaci Pauliny Jaricot. Jednocześnie uczestnicy mogli się spotkać i przekonać, że w misyjnym zaangażowaniu w ramach PDRW jest ich w diecezji tysiące.⁴⁰

IV. UPRZYWILEJOWANE NARZĘDZIA WSPÓŁPRACY

Misyjny wymiar życia Kościoła partykularnego tworzony jest przez animację i współpracę misyjną. Choć ta druga jako stałe prawo i obowiązek⁴¹ jest niejako owocem pierwszej, to jednak animacja nie jest tylko jednorazowym impulsem, ale permanentną potrzebą budzenia świadomości misyjnej u wszystkich chrześcijan. Zarówno animacja, jak i współpraca posiada narzędzia swojego działania, wśród których uprzywilejowane miejsce zajmują Papieskie Dzieła Misyjne (PDM).⁴² Ich specyfiką jest uniwersalizm w przedmiocie i podmiocie działania. Dzieła te ze swojej natury pomagają wszystkim misjom i misjonarzom, ale też zapraszają do współdziałania wszystkich. Stąd „konieczne jest, aby istniały one i działały we wszystkich Kościołach partykularnych”⁴³ Bez ich obecności w strukturach diecezjalnych czy parafialnych inne przedsięwzięcia misyjne tracą właściwy blask, gdyż nie uwzględniają uniwersalnego ducha Kościoła, który charakteryzuje chrześcijańską duchowość. Obecne w diecezji PDM jako Dzieła „papieskie” są jednocześnie Działami biskupa.⁴⁴ Jemu bowiem została powierzona troska o cały Kościół.⁴⁵ Bez PDM diecezja czy parafia byłyby pozbawione narzędzi, które budują Kościół nie znający granic w miłości braterskiej.⁴⁶ Ten uniwersalizm Papieskich Działań Misyjnych przyczynia się do tworzenia Kościoła-komunii. Dzieła te mają za zadanie szerzyć duchowość komunii, którą jest „umiejętność (...) odrzucania pokus egoizmu, które nieustannie nam zagrażają, rodząc rywalizację, bezwzględne dążenie do kariery, nieufność, zazdrość”.⁴⁷ Papieskie Dzieła Misyjne spieszą więc Kościołowi z pomocą, aby z coraz większą pokorą realizował swoją misję, która swoje źródło znajduje w życiu trynitarnym. Duch uniwersalizmu PDM to przede wszystkim duch współpracy misyjnej, która przez

⁴⁰ Por. K. C z e r m a k, *Żywy Różaniec dla misji – obchody jubileuszu 175-lecia*, Głóście Ewangelie XIX(2002)1, s. 54-56.

⁴¹ Por. RMis 77; KPK, kan. 781.

⁴² Por. RMis 84; *Cooperatio missionalis. Instrukcja Kongregacji Ewangelizacji Narodów o współpracy misyjnej 4*, Papieskie Dzieła Misyjne: Warszawa 1999, s. 14; *Statuty*, Rozdz. I, 8.

⁴³ *Cooperatio missionalis*, jw., 5, s. 16.

⁴⁴ Por. *Statuty*, Rozdz. I, 6a.

⁴⁵ Por. FD 8; DM 38; KK 23; DB 6.

⁴⁶ Por. A. K m i e c i k, *Rola Papieskich Działań Misyjnych w diecezji i parafii*, w: *II Krajowy Kongres Misyjny, Częstochowa '92*, Warszawa: Missio-Polonia 1994, s. 51.

⁴⁷ NMI 43.

solidarność z papieżem nie wyklucza nikogo z horyzontu swoich działań i często dotyka najbardziej potrzebujących. Współpraca ta odbywa się przez działalność trzech Dzieł, których duszą jest Papieska Unia Misyjna (PUM). Jej początek w Kościele tarnowskim datowany jest na rok 1923, kiedy biskup tarnowski Leon Wałęga zwrócił się do wszystkich duchownych o przystąpienie do niej.⁴⁸ Animacja i kierowanie współpracą misyjną przez członków Unii przybiera wymiar uniwersalny. Przynależność do niej wzmacnia bowiem świadomość potrzebę uniwersalnego otwarcia, który charakteryzuje obecność pozostałych Dzieł w duszpasterstwie. Mówiąc o istnieniu i działalności PDM chodzi zawsze o świadomą przynależność do nich, która jest wynikiem wcześniejszej animacji wśród dorosłych, młodzieży i dzieci. Ona prowadzi do podejmowania w parafii godnego zwyczaju polegającego na powstawaniu nieformalnych grup PDM,⁴⁹ które są najżywotniejszą formą uniwersalnej współpracy misyjnej.

1. Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary

Włączenie się w uniwersalizm współpracy, jaki niesie ze sobą PDRW, wyraża się w duchowej i materialnej partycypacji wiernych w Światowym Dniu Misyjnym w przedostatnią niedzielę października każdego roku. Nie jest to jednak formalna przynależność do Dzieła. Stąd też w diecezji tarnowskiej od najdawniejszych lat współpraca ta przybierała kształt formalnych grup PDRW w parafiach, zanim jeszcze Dzieło to zostało podniesione w 1922 roku do rangi „papieskiego”. Już bowiem w 1884 roku biskup tarnowski Józef Alojzy Pukalski apelował do diecezjan o formalną przynależność do grup tego Dzieła, a duchowieństwu polecił formę jego organizowania,⁵⁰ która do dzisiaj wyraża się w konkretnych zobowiązaniach duchowych i materialnych. Z

⁴⁸ Por. *Odezwa do Duchowieństwa diecezjalnego w sprawie „Związku Misyjnego Kleru”*, Currenda (1923), s. 26. Od 1923 roku należą do niej zastępy kapłanów diecezji tarnowskiej (zob. *Papieska Unia Misyjna Duchowieństwa Diecezji Tarnowskiej. Księga Członków*, archiwum Rektoratu WSD w Tarnowie). W sześć lat po jej zaistnieniu w diecezji tarnowskiej należało do niej 75% księży diecezjalnych, 30% zakonnych i 50% kleryków. Por. *Sprawozdanie Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce za 1929 rok*, Płock 1930, s. 26. Od 1993 roku wytworzyła się w diecezji tarnowskiej tradycja przyjmowania do PUM diakonów w dniu 3 grudnia – we wspomnienie liturgiczne św. Franciszka Ksawerego.

⁴⁹ *IV Synod Diecezji Tarnowskiej*, Tarnów: Kuria Diecezjalna 1990, rozdz. IV, stat. 77, par. 1 i 2, s. 84.

⁵⁰ Por. *Stowarzyszenie Św. Franciszka Ksawerego dla rozszerzania Wiary*, Currenda (1884) III, s. 73-77.

czasem Dzieło to notowało swój zauważalny rozwój,⁵¹ który później w okresie wojny i władzy ludowej został całkowicie zahamowany.

Nowy etap rozwoju tego Dzieła w parafiach nastąpił w związku z odzyskaniem przez PDM osobowości prawnej,⁵² choć początków nowego etapu należy się dopatrywać w animacji prowadzonej od początków lat osiemdziesiątych w ramach Diecezjalnych Dni Misyjnych.

Szczególnym punktem nowego etapu był I Diecezjalny Kongres Misyjny. W parafiach zaczęły powstawać grupy PDRW w ramach Róż Żywego Różańca.⁵³ Uniwersalny wymiar podejmowanej przez nie misyjnej współpracy polega na tym, że ich członkowie modlą się w tzw. papieskich intencjach misyjnych i składają każdego miesiąca na papieski fundusz misyjny kilkadziesiąt groszy.⁵⁴

Potrzeba zaangażowania Róż Żywego Różańca w działalność PDRW została potwierdzona apelem Biskupów Polskich w ich Liście pasterskim z okazji Światowego Dnia Misyjnego w 1997 roku, którzy przywołali w nim postać założycielki Żywego Różańca Pauliny Jaricot, a jednocześnie inspirotorki – obchodzącego wtedy 175 lat istnienia – Dzieła Rozkrzewiania Wiary.⁵⁵

⁵¹ Za rok 1927 członkowie Dzieła przekazali na jego fundusz 3786,54 zł (zob. Currenda (1928)V, s. 26), a za 1928 rok 12094,19 zł (zob. Currenda (1929)III, s. 26). Tuż przed wybuchem wojny członkowie grup PDRW z ponad 200 parafii diecezji tarnowskiej przekazali na fundusz Dzieła 25066,75 zł, co stanowiło prawie 4 razy więcej niż składka z Niedzieli Misyjnej i niemal dziesiątą część ogólnopolskich ofiar członkowskich. Zob. *Roczniki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła*, XV(1939)3, s. 37. Zob. *Załącznik do Roczników*, jw., s. 5.

⁵² Wiąże się to z ustawą *O stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego* z 17 maja 1989 roku.

⁵³ W roku 1995 grupy PDRW w Różach Różańcowych posiadały 42 parafie, zaś w dniu 1 stycznia 2001 roku takich parafii było 92. Zob. *Załącznik Diecezja tarnowska 1995. Ofiarność pieniężna i prasa w ramach Papieskich Dzieł Misyjnych oraz Diecezjalnego Dzieła Misyjnego oraz Diecezja tarnowska 2001. Ofiarność pieniężna i prasa w parafiach ramach Papieskich Dzieł Misyjnych oraz Diecezjalnego Dzieła Misyjnego*.

⁵⁴ Od 1999 roku członkowie Róż składają co miesiąc wartość jednej bułki, która w połowie tworzy fundusz PDRW i w połowie DDM. W roku 2001 Róże Różańcowe z 92 parafii zasyliły fundusz PDRW w wysokości 47865,15 zł. Zob. *Diecezja tarnowska 2001*, jw.

⁵⁵ W Liście tym czytamy: „Postawa założycielki Żywego Różańca, jest wyzwaniem skierowanym do nas wszystkich, a zwłaszcza do członkiń i członków Róż Różańcowych, obecnych w naszych parafiach. Bogactwo Róż może stworzyć niezwykle duchowe zaplecze dla misyjnych zmagania Kościoła. Nasza pobożność maryjna musi być zawsze ukierunkowana chrystocentrycznie. Znaczy to, że osoba Jezusa Chrystusa i Jego dzieło zbawienia muszą stać w centrum działań Kościoła. Nic więc nie stoi na przeszkodzie, co więcej, wydaje się ze wszech miar pożądane, aby Róże Różańcowe włączyły się w działalność Dzieła Rozkrzewiania Wiary i biorąc do ręki różaniec opasywały nim glob, który jest ziemią misyjnego Kościoła. Duch szczególnego uniwersalizmu Pauliny winien być bliski tym wszystkim, dla których różaniec jest modlitwą każdego dnia”.

2. Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła

Choć informacja o Dziele pojawiła się w diecezji tarnowskiej na co najmniej dziesięć lat przed wojną,⁵⁶ to jednak nie rozwinęło się ono na wzór PDRW. Tuż przed samą wojną obecne jednak było w diecezji.⁵⁷ Dzisiaj powinno być znane i zakorzenione wśród katolickiej młodzieży.⁵⁸ Nie stało się jednak jeszcze narzędziem uniwersalnej współpracy misyjnej młodych chrześcijan diecezji tarnowskiej. Na początku 2002 roku tylko pięć parafii posiadało w swoich strukturach duszpasterskich grupy tego Dzieła. Brak tradycji obecności PDPA w Kościele tarnowskim, podobnie jak w Polsce, nie jest zapewne zasadniczą przyczyną słabego zakorzenienia Dzieła w duszpasterstwie. Dopatrzeć się jej można bardziej w wieloletnim elitarnym podejściu do misyjnego wymiaru duszpasterstwa wśród dzieci i w nie dostatecznej formacji katechetów. Właśnie szczególnie oni winni zadbać o współpracę misyjną w ramach PDPA. Jako bowiem uprzywilejowane miejsce istnienia i działalności tego Dzieła II Polski Synod Plenarny wskazuje szkoły.⁵⁹

3. Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci

Pierwsze wzmianki o tym Dziele odnajdujemy w diecezji tarnowskiej zaraz po jego przyjęciu się w Polsce. W dniu 2 lutego 1859 roku biskup tarnowski Józef Alojzy Pukalski zwrócił się pisemnie do duszpasterzy i katechetów o zaprowadzenie tego Dzieła w diecezji.⁶⁰ Zanim Dzieło to stało się „papieskim” diecezja tarnowska cieszyła się jego dość dużą znajomością.⁶¹ W pierwszych latach jego obecności w Kościele jako papieskiego, diecezja zajmowała jedno z czołowych miejsc w Polsce.⁶² Tuż przed wojną było podo-

⁵⁶ Pierwsza wzmianka w oficjalnym diecezjalnym piśmie urzędowym pojawia się w 1929 roku w formie statutu Dzieła. Zob. *Dzieło Papieskie św. Piotra Apostoła*, Currenda (1929)V, s. 44-46.

⁵⁷ W roku 1939 dyrekcja diecezjalna PDM przekazała na fundusz tego Dzieła 297 zł, Kuria 27,50 zł, a Koło Misyjne Kleryków 10 zł. Zob. *Załącznik do Roczników P.D.R.W. i P. Dz. św. P. Ap.* 33/9 (1939), s. 3.

⁵⁸ Por. List apostolski Pawła VI *Benignissimus Deus*, AAS 3 (1965), s.305.

⁵⁹ Por. II PSP, *Misyjny adwent nowego tysiąclecia*, 66.

⁶⁰ Por. *Stowarzyszenie Ś. Dzieciństwa Jezusa*, Currenda (1859)III, s. 17-22.

⁶¹ W roku 1920 wpłaty w Markach niemieckich na fundusz PDMD za miesiąc czerwiec-wrzesień wpłynęły z Bochni, Bukowca, Dębna, Grybowa, Kamionki Wielkiej, Klikowej, kleryków WSD, Krzyżanowic, Łysej Góry, Olesna, Siedlec, Szczepanowa i Tarnowa. Zob. *Roczniki Dzieła św. Dzieciństwa P. Jezusa*, 141(1920)IV, s. 29.

⁶² Na przełomie lat 1924-1925 w wykazie składek diecezja tarnowska zajmowała 3 miejsce za diec. chełmińską, krakowską i gnieźnieńsko-poznańską, Zob. *Roczniki Dzieła św. Dzieciństwa P. Jezusa*, 158 (1925)I, s.26-31.

bnie.⁶³ Okres wojny, podobnie jak w przypadku pozostałych Dzieł, był czasem zaniku uniwersalnej współpracy misyjnej dzieci. W czasie władzy ludowej, zwłaszcza pod jej koniec, idea PDMD (do roku 1995 – PDDM czyli Papieskie Dzieło Dzieciństwa Misyjnego) powoli powraca do Kościoła w Polsce i diecezji tarnowskiej. W latach osiemdziesiątych zaczynają się o Dziele pojawiać pierwsze publikacje o zasięgu krajowym i lokalnym,⁶⁴ oraz sam organ prasowy Dzieła „Świat Misyjny”. Formą partycypacji najmłodszych członków Kościoła w ich Dziele stają się dziecięce nabożeństwa misyjne i Róże Różańcowe, misteria, zbieranie lekarstw i znaczków.⁶⁵ Zwyczaj składania ofiar wzięty początek od dzieci pierwszokomunijnych w 1986 roku i ciągle się rozszerza.⁶⁶ Okazja I Komunii świętej powinna stanowić ważną okoliczność do wprowadzania dzieci w zadania apostolskie PDMD.⁶⁷ W latach dziewięćdziesiątych zaczynają się tworzyć formalne grupy PDMD,⁶⁸ choć różnie nazywane. Dzieci są uroczyście przyjmowane do tych grup. Przy tej okazji otrzymują błogosławieństwo papieskie formatu widokówkowego i legitymację. Swoją przynależność potwierdzają zobowiązaniami duchowymi i materialnymi, modląc się w papieskich intencjach misyjnych, za misjonarzy i dzieci przez nich ewangelizowane, oraz składając drobną ofiarę z własnych wyrzeczeń. W diecezji tarnowskiej od czasu I Kongresu Misyjnego Dzieci proponowane jest przekazywanie na fundusz Dzieła wartości jednego cukierka tygodniowo lub przynajmniej miesięcznie.⁶⁹ Szczególną formą współpracy misyjnej w ramach PDMD jest przedsięwzięcie kolędników misyjnych. Odbywa się ono pod patronatem Dzieła, którego fundusz wzbogacany jest całością lub przynajmniej

⁶³ Na przełomie 1937 i 1938 roku w wykazie składek diecezja tarnowska zajmowała 5 miejsce za diec. chełmińską, katowicką, gnieźnieńsko-poznańską, i krakowską. Zob. *Roczniki Papieskiego Dzieła ś. Dzieciństwa Jezusowego*, 236 (1938)1, s.23-31.

⁶⁴ Por. *Papieskie Dzieło Dzieciństwa Misyjnego*, Światło Narodów 47(1986), s. 2; *Papieskie Dzieło Dzieciństwa Misyjnego, Vademecum Animatorów Misyjnych*, cz. I, Wydział Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej w Krakowie 1982, s.58-63.

⁶⁵ Por. *Sprawozdania dyrektora PDM w diecezji tarnowskiej w latach 1976-1988*, arch. PDM w Warszawie.

⁶⁶ W roku 2001 dzieci te w 140 parafiach złożyły ofiary w wysokości 68403,48 zł, co stanowi 53% wszystkich ofiar dziecięcych.

⁶⁷ *IV Synod Diecezji Tarnowskiej*, jw., rozdz. IV, stat. 76, par. 2, p. 3, s. 84.

⁶⁸ Taka forma istnienia Dzieła jest przewidziana przez jego sekretariat światowy w Rzymie. Por. *Missionary Childhood in our community*, General Secretariat of the Missionary Childhood, Roma, s. 14.

⁶⁹ W 2001 roku PDMD w pełnym wymiarze działalności istniało w 51 parafiach. Dzieci tworzące w nich grupy PDMD złożyły na uniwersalny fundusz Dzieła 12535 zł. Inne źródła funduszu jak ofiary dzieci pierwszokomunijnych, kolędników misyjnych czy ofiary z różnych akcji powiększyły wyraźnie tę sumę do 128.931,36 zł. Zob. Załącznik *Diecezja tarnowska 2001*, jw.

częścią zebranych ofiar przez grupy kolędnicze.⁷⁰Ważnym momentem współpracy misyjnej w ramach PDMD jest wzbudzanie wśród dzieci świadomości, że to właśnie one mają odegrać niezastąpioną rolę w ewangelizacji ich rówieśników. Solidarność z papieżem, jaka winna towarzyszyć zaangażowaniu najmłodszych, jest symbolem solidarności ze wszystkimi dziećmi krajów misyjnych, na których los papież nie pozostaje obojętny. Ta idea winna ciągle towarzyszyć zadaniom, które stoją przed PDMD.

ZAKOŃCZENIE

Choć animacja i współpraca misyjna różnią się ze względu na przedmiot, to jednak wspólnie tworzą jedną rzeczywistość, która dotyczy podmiotu duszpasterstwa Kościoła partykularnego. Diecezja tarnowska na początku trzeciego tysiąclecia jest wspólnotą, w której animacja i współpraca misyjna mając wzorce zakorzenione w historii, próbuje przybierać wymiar uniwersalny. Znaczący to, że misyjność winna być programem wszystkich dziedzin duszpasterstwa,⁷¹ grup i ruchów istniejących w parafii. Na ich obszary winna być ukierunkowana animacja misyjna, która u początku trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa jest szczególnie możliwa w Kościele tarnowskim dzięki diecezjalnemu Domowi Formacji Misyjnej. Animacja misyjna, stając się często formacją, prowadzona jest wśród różnych grup o różnym przekroju wiekowym, w których szczególne miejsce znajdują Róże Żywego Różańca. Animacja jednak nie jest jednorazową akcją. Jest ona ciągłym procesem, który przyczynia się do budowy komunii w Kościele. Komunia ta zaznacza się szczególnie jasno w perspektywie uniwersalizmu jako programu animacji. Każda wspólnota potrzebuje być ciągle animowana na nowo. Stąd też spotkania tych, którzy na skutek animacji odnaleźli swoje miejsce w Kościele i podjęli współpracę, oraz tych, którzy nie mają świadomości bycia podmiotem formalnej współpracy w ramach grup PDM, są niezaprzeczalną okazją do nabycia jeszcze większej wrażliwości na uniwersalność współpracy i potwierdzeniem, że jej uniwersalność wyraża się również w podmiocie. Uniwersalny wymiar animacji wyraża się jednak nie tylko przez jej obecność we wszystkich dziedzinach duszpasterstwa. Oznacza on również, że misyjność musi być przedstawiana jako zadanie pomocy wszystkim. Teraz dopiero dokonuje się podjęcie właściwej współpracy misyjnej o wymiarze uniwersalnym, mającym odnie-

⁷⁰ Jedynie w okresie Bożego Narodzenia 1999 i 2000 roku wszystkie ofiary, według wcześniejszego projektu, zostały zatrzymane do dyspozycji Biskupa diecezjalnego. W latach 1995-2001 na fundusz Dzieła kolędniczy przekazali 267751 zł. Zob. Załączniki *Diecezja tarnowska (od 1995 do 2001). Ofiarność pieniężna i prasa w parafiach ramach Papieskich Dzieł Misyjnych oraz Diecezjalnego Dzieła Misyjnego*.

⁷¹ Por. *IV Synod Diecezji Tarnowskiej*, jw., rozdz. IV, stat. 71, par. 1, s. 83.

sienie zarówno do przedmiotu, jak i podmiotu. Każda więc grupa jako struktura parafialnego duszpasterstwa może i winna przyjmować odpowiedzialność za misje *ad gentes*, które prowadzone są przez dziesiątki tysięcy misjonarzy. Pomoc nastawiona na każdego i podejmowana przez każdego to znak tworzący teologię komunii, a zarazem rzeczywistość Kościoła, którego podstawowym zadaniem jest głoszenie Chrystusa aż po krańce ziemi.

L'UNIVERSALISME DE L'ANIMATION ET DE LA COOPERATION MISSIONNAIRES-DANS L'EGLISE DE TARNÓW AU SEUIL DU TROISIEME MILLENAIRE

R é s u m é

L'essai de présenter l'animation et la coopération missionnaire dans le diocèse de Tarnów au début de troisième millénaire, comme le sujet de l'universalisme de l'engagement missionnaire, se réfère au début de cet engagement. Cela veut dire que le diocèse s'était ouvert à l'universalisme d'animation et de coopération missionnaire peu après que soient apparus dans l'Eglise universele leurs instruments: les Oeuvres Missionnaires, de 1922 nommés Pontificales (OPM).

Les mots „coopération” et „animation” missionnaires sont entrés dans le langage missiologique et dans la pastorale. Ils représentent les notions toutes proches, et pour certains presque équivalentes. Bien que cette équivalence puisse être aperçue dans le sujet, toutefois l'objet de leur définitive destination n'est pas le même.

Dans l'animation missionnaire au sein du diocèse de Tarnów, au début du troisième millénaire, on aperçoit la formation qui se réalise dans les perspectives doctrinales et pastorales. Il s'agit de l'éducation missionnaire de ceux, qui deviendront dans l'avenir les formateurs ou les animateurs missionnaires, et qui appuieront leur travail d'animation sur la base du savoir absolument nécessaire pour guider les groupes avec compétence, ou organiser les entreprises qui dans la pastorale deviennent l'animation et la coopération. Tout ça s'accomplie évidemment dans la perspective de l'universalisme, qui constitue la nature des OPM.

On peut constater la manifestation particulière de l'animation missionnaire dans le diocèse de Tarnów dans les *Journées de formation missionnaire*, les *Vacances missionnaires avec Dieu*, *L'Ecole d'Animation Missionnaire* et les rencontres diocésaines en grand nombre. Les premières peuvent être organisées grâce à la Maison de Formation Missionnaire qui a débuté son activité en 1998.

La coopération s'exprime dans les trois Oeuvres dont l'âme constitue l'Union Pontificale Missionnaire présente dans le diocèse depuis 1923. Les groupes de l'Oeuvre Pontificale de la Propagation de la Foi (OPPF), laquelle existe dans le diocèse depuis 1848, sont composés surtout par les communautés de Saint Rosaire fondées par Paulin Jaricot, la même qui était à l'origine de l'OPPF. L'Oeuvre Pontificale de Saint-Pierre-Apôtre arrivée au diocèse en 1929, n'est pas bien développée. L'Oeuvre Pontificale de la Sainte Enfance, présente depuis 1859, est en train de s'enraciner dans différents groupes d'enfants. La dimension universelle de l'animation et de la coopération s'exprime non seulement par son engagement dans tous les domaines de la pastorale, mais signifie aussi que la missionariereté doit être présentée comme le devoir d'aide dirigé à tous. À ce point là s'accomplie la coopération missionnaire qui à son tour devient universelle dans le sujet et l'objet.